

Kainuun luonnonsuojelupiiri ry
Vienankatu 7
87100 Kajaani
tarja.leinonen@sll.fi
050-552 4426

23.8.2010

Metsähallitus
Metsätalous Kainuu

Asia: Lausunto Yli-Vuokin virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelman 2011-2020 luonnoksesta

Kainuun luonnonsuojelupiiri kiittää lausunnonantomahdollisuudesta ja toteaa lausuntoaan seuraavaa.

Yli-Vuokin virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma on laadittu selkeästi ja kattavasti. Alueella on vuosikautia toteutettu hakkuita ilman kunnollista, läpinäkyvää pitkän aikavälin suunnittelua, joten kiitosta ansaitsee suunnitelman laatiminen toteuttaen osallistavaa suunnittelua. Kiitettävää on alueen itäosien luonnontilaisten tai sen kaltaisten metsien sekä koskikalastuskohteiden rantojen säästäminen käsittelyiltä.

On hienoa, että matkailu-, virkistäytymis- ja luontoarvoja painotetaan tällä laajemmalla yhtenäisellä alueella, mutta ikävä kyllä näitä asioita ei ole huomioitu käytännössä riittävässä määrin. Ongelmia liittyy etenkin hakkuiden toteutustapaan, kohdentamiseen ja määrään sekä kulttuuriarvojen huomioimiseen. Jäljempänä on eritelty tarkemmin näitä olennaisia kehitystarpeita.

Tässä lausunnossa käsitellään 1) metsien käsittelyä virkistyskäytön kannalta, 2) virkistysmetsän luonnonsuojelullista arvoa sekä 3) toimenpidesuunnittelua.

1) METSIEN KÄSITTELY VIRKISTYSKÄYTÖN KANNALTA

Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on tukea virkistysmetsän eri käyttömuotoja, joista ensisijaisena on luonnollisesti pidettävä virkistäytymistä. Kainuun luonnonsuojelupiiri katsoo, että alueella voi vastedeskin toteuttaa hakkuita pienissä määrin, mutta niiden määrää ja intensiteettiä on vähennettävä merkittävästi.

Metsänkäsittelytavoitteissa on paljon hyvää, kuten erirakenteisuuden lisääminen sekä haapojen ja raitojen säästäminen hakkuissa. Suunnitelmaluonnoksessa hakkuiden painopiste on harvennus- ja väljennyshakkuissa, mikä on erittäin kiitettävää.

Virkistysmetsäksi luokitellulla alueella ei voi toteuttaa metsien uudistamista avohakkuin, vaan niissä metsissä, joita käsitellään tulee uudistaminen tapahtua siten, että maisema säilyy peitteisenä. Tämä toteutuu esim. jatkuvan kasvatuksen menetelmin tai aidosti pienaukkoja käyttämällä. Pienaukkojen tulee siis olla korkeintaan muutamien kymmenien aarien kokoisia. Yli-Vuokin alueella toteutettujen usean hehtaarin kokoisten, sateliittikuvistakin selvästi erottuvien ”pienaukkojen” tekemisen jatkamista ei voi missään nimessä hyväksyä.

Hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksessa mainitaan, että alueen retkeilykäyttö on nykyään vähäistä. Yksi syy tähän voi olla runsaiden avohakkuiden määrä sekä maanmuokkaaminen. Virkistysmetsässä tulee olla mahdollista antaa uudistumisen viivästyä jokusen vuoden. Avohakkuista ja maanmuokkaamisesta luopuminen hyödyttäisi myös luontomatkailualaa tällä itärajaa myötäilevällä matkailualueella.

Maakuntakaavan merkitty maakunnallinen retkeilyreitti, Vienan reitti, joka Venäjän puolelle liittyessään muodostaa ainutlaatuisen kansainvälisen historiallisen yhteyden Vienankarjalan kyliin. Vienan reitin sivuhaara kulkee Yli-Vuokin virkistysmetsän halki. Reitti tulee selvittää kunnolla, se tulisi merkitä karttoihin ja reitin ympäristö tulee säilyttää maisemallisesti kauniina. Tähän mennessä reitillä on toteutettu jopa avohakkuita siten, että vain merkkipuut on jätetty pystyyn.

2) VIRKISTYSMETSÄN LUONNONSUOJELULLINEN ARVO

Kainuun maakuntakaavan 2020 (7.5.2007) mukaisesti Yli-Vuokin virkistysmetsän käytössä on virkistysarvojen kehittämisen lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota luonnon ja ympäristöarvojen säilymiseen. Virkistysmetsä rajoittuu suoraan Murhinsalon Natura 2000 -alueeseen sekä kytkeytyy pienen välimatkan päässä Malahvian Natura 2000 -alueeseen. Mittavien hakkuiden, ns. perusmetsätalouden harjoittamisen jatkaminen Yli-Vuokin virkistysmetsässä heikentää merkittävästä alueen toimimista ekologisena yhteysalueena näiden kahden merkittävän luonnonsuojelualueen välissä.

Niin em. Natura-alueilla kuin Yli-Vuokin virkistysmetsässäkin on useita uhanalaisten lajien esiintymiä. Lajien kantojen vahvistamiseksi on erittäin tärkeää, että virkistysmetsän metsiin kehittyä luonnontilaisen metsän piirteitä. Näihin on siis annettava muodostua esim. kuollutta puuta sekä erirakenteista elävää puustoa. Kuten hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksessakin todetaan, monet alueella havaituista uhanalaisista lajeista ovat herkkiä reunavaikutukselle. Näin ollen virkistystarpeiden lisäksi myös luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi on alueen metsäisyys säilytettävä peitteisenä.

Luontokohteiden lisäksi on täysin hakuitta syytä jättää myös sellaisia metsiä, joissa luonnontilaisen metsän rakennepiirteitä on kehittymässä seuraavina vuosikymmeninä. Tällä hetkellä aarnimetsiköt sijaitsevat alueen itäosissa. Näin ollen kytkeytyneisyyden vahvistamiseksi on vastaavanlaisia metsiä annettava kehittyä myös muualle virkistysmetsän alueella.

Ekologisten yhteyksien kokonaispinta-ala on varsin vähäinen. Näin ollen näillä kuvioilla ei tule sallia metsätaloustoimenpiteitä, eikä uudistamista tule tehdä karummissakaan metsissä.

Metsätaloustoimien ulkopuolelle rajattujen alueiden on voitava toimia luonnontilaisina turvapaikkoina metsäeliöstölle. Myrskytuhoja ei tule korjata. Esim. polkujen läheisyydessä sijaitsevia kuolleita puita voi turvallisuuden vuoksi kaataa tai sahata poikki, mutta rungot on jätettävä metsään lahoamaan.

Useat alueen niemet ovat täysin verrattavissa saariolosuhteisiin. Saarten lisäksi myös nämä niemet olisi syytä jättää käsittelemättä. Luovuttaessa avohakkuista on kuitenkin huomioitava myös lahoppuusta riippuvaisen eliöstön elinmahdollisuuksien turvaaminen eli poimintahakkuidenkin toteutuksessa on jätettävä riittävästi säästöpuita.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan on kirjattava karkea arvio rannoille käsittelemättä jätettävien kaistaleiden leveydestä. Riippuen rannan rakenteesta vesistöjen vaikutus metsään voi ulottua useiden kymmenien metrien matkalle. Koska kyseinen alue on ensisijaisesti virkistysmetsää, on suojavaohykkeiden oltava Metsähallituksen ympäristöoppaassa mainittua 3-5 metriä selvästi leveämpiä, ja suojavaohyke on jätettävä kaikkialle vesistöjen varsille.

3) TOIMENPIDESUUNNITTELU

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen osallistavasti eri tahojen toimijoita kuullen on ollut erinomainen asia. Suunnitelman toteuttamisen osalta Kainuun luonnonsuojelupiiri esittää kirjattavaksi Yli-Vuokin virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelmaan toimenpidesuunnittelusta tiedottamisen esim. näin: ”Metsäkeskukselle tehtävien metsänkäyttöilmoitusten lisäksi alueella toteutettavista toimenpiteistä tiedotetaan Metsähallituksen nettisivuilla vähintään kuukautta ennen käsittelyjen aloittamista.” Tämä nähdään tärkeäksi, sillä alueen hakkuiden toteuttamisessa on toistuvasti esiintynyt epäselvyyksiä sekä valitettavan paljon erimielisyyttä.

Kainuun luonnonsuojelupiirin puolesta,

Johan Heino, pj. 040-511 1601

Tarja Leinonen, toiminnanjohtaja 050-552 4426

Lisätietoja:

Mari E. Niemi, Luonto-liitto 050-322 4363